Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 166. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 19-го ЛИПНЯ, 1921. — VOL. XXIX. — No. 166. — JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, JULY 19, 1921. — THREE CENTS

ВНЕСЕНО НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШІНҐТОН, 16. липня. — Конґресмен Алберт Джансон, голова комітету палати послів для справ іміґрації, вніс нині в палаті послів новий законопроєкт про іміґрацію.

На основі сего законопроєкту, про допущенне іміґрантів до Злучених Держав мають рішати не аж в Америці, по приїзді іміґрантів до американських берегів, але ще в Европі. Конзулярні урядники мають розглядати іміґрантів та постановляти, хто з них має бути допущений, а хто задержаний.

Законопроєкт, як кажуть, має бути вислідом послідних розслідів над іміґраційною справою, і комітет палати послів певно заявиться за ним.

АМЕРИКА ПЛАТИТЬ АНҐЛІЇ ЗА ПЕРЕВІЗ ВІЙСК.

ВАШІНҐТОН, 16. липня. — Хоч Анґлія винна Злученим Державам аж півпята міліярда долярів, мимо сього Злучені Держави виплатили недавно Анґлії близько 33 міліони долярів титулом коштів перевозу жовнірів та добра в час війни проти Німеччини. Ходять чутки, що ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Доґерті противився сплаченню сього довгу.

НАЙШЛИ ДОКУМЕНТ ВЕРСАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ.

ВАШІНҐТОН, 16. липня. — Американський відпис версайського договору, що був згубився, найшовся назад. Секретар Гюз зарядив докладне перешуканне всіх урядів, і остаточно документ найдено в касі безпеченьства в його таки канцелярії.

КОМІШЕНЕР ІМІҐРАЦІЇ ПРО НАДУЖИТТЯ НА ЕЛИС АЙЛЕНД.

ВАШІНҐТОН, 16. липня. — Ґенеральний комішенер іміґрації Гасбенд зажадав від Волиса, комішенера іміґрації в нюйорськім порті, щоби він видав заяву в справі появившихся в ґазетах вісток про надужитя на Елис Айленд.

Волис видав публичну заяву, в котрій каже, що він не давав ніякої грошевої оцінки, на яку суму іміґраційні урядники понатягали іміґрантів. Подана в ґазетах вістка про пів міліона схоплена з воздуха. На думку комішенера нюйорського порту, поле для всякого шахрайства для іміґраційних урядників велике. Однак він думає, що перекупств доконували всякі приятелі іміґрантів або ті, що за таких представлялися. Більшість урядників іміґраційного уряду на Елис Айленд є чесна і совісно сповняє свої обовязки. Кількох урядників, що недавно їх відправлено, не були прогнані через якісь надужиття, але просто тому, що не було гроша на їх удержанне. Правда, були піднесені також закиди надужить проти двох урядників,і вони були завішені в урядованню, поки не скінчиться слідство проти них. Кромі них відправлено зі служби 8 тимчасових сторожів з Елис Айленд, але сі не були урядниками.

СОЮЗ МАЙНЕРСЬКИХ ЮНІЙ ОБІЦЮЄ ПОМІЧ ВИКИНЕНИМ ПРОВІДНИКАМ.

ІНДІЯНОПОЛІС, 16. липня. — Джан Луис, голова союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка), видав публичну заяву, що союз майнерських юній буде стояти всіми своїми силами по стороні Дейвида Роба та других юнійних провідників, котрих викинули зі стейту Вест Верджінія стейтові військові власти.

Заява говорить межи инчим: „Сі люди не поповнили ніякого злочину .А прецінь їх арештовано, вязнено, а потім викинено зі стейту лише тому, що вони є представителями Союза Майнерських Юній. Наші урядники були в канцелярії Союза Юній, розділюючи страйкуючим майнерам запомоги, щоби уратувати їх родини перед голодом. Одинока ціль, для якої міліція могла їх арештувати, була хиба та, щоби їх не допустити до розділювання поживи межи терплячих майнерів. Я не припускаю, щоби американська суспільність похваляла акцію вест-верджінських властий, котрі лучаться з властителями копалень в ціли заголодженя страйкарів на смерть".

„Дуже замітним фактом є то, що міліція напала самих тільки майнерів. Вона не мішалася до акції властителів вуглевих копалень, хоч сі удержують свій офіс так само, як майнерська юнія, і відбувають засідання правильно кождого дня. Властителі вуглевих інтересів певно так само заінтересовані в страйку, як майнери. Міліція певно повинна трактувати обі сторони однаково. Коли-ж власти дозваляють на збори властителям копалень, то таке саме право повинні признати також представителям майнерських юній".

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ НЕ УСТУПАЄ.

ЧАРЛСТЕН, Вест Верджінія, 16. липня. — Филип Морей, межинародний віцепрезидент Союза Майнерів Америки, видав заяву, що на місце Роба та других урядників сего союза, котрих власти вислали зі стейту, будуть вислані зараз другі юнійні урядники.

Рівночасно Союз внесе протестаційний позов до Найвисшого Суду Злучених Держав проти поступовання військових властий.

НОВИЙ ЗВІРСЬКИЙ НАПАД ТОВПИ.

ШРІВПОРТ, Луізіяна, 17. липня. — Як кажуть поголоски з Тенаґа, Тексас, товпа мущин, убраних в білі уніформи, напала на паню Джансон, котра працювала в однім готели, вивезла її проти її волі на автомобили поза місто, стягла там з неї всю одежу, намастила смолою і обкачала в пірє. Потім всадили на авто і відвезли назад до міста. Жертва звірського нападу каже, що вона не знає ані одного учасника нападу. Учасники нападу були замасковані і узброєні в рушниці і револьвери.

СТРАЙК ПАПЕРОВИХ РОБІТНИКІВ ВІДБУВАЄТЬСЯ СПОКІЙНО.

Суперінтендент фабрики Інтернешенел Пейпер Ко., найбільшого підприємства в Америці для виробу паперу, котре одиноке не залагодилося зі своїми робітниками, вислав до ґубернатора стейту Вермонт просьбу о висилку військової охорони для власности компанії, буцімто загроженої страйкуючими робітниками. Ґубернатор вислав був на разі кілька компаній стейтового війська, але зараз показалося, що побоювання компанійного заряду не оправдані та що компанійній власности не грозить ніяка небезпека, бо страйкарі навіть не думають нападати на компанійну власність. Через те військо відкликано.

ПРОГНАНО З МІСТА МНИМИХ ЧЛЕНІВ I. W. W.

В пятницю дві великі громади американських горожан під проводом самого шерифа Бравн Кавнті, Савт Дакота, зібрали 103 людий, живучих в місті Абердін, Савт Дакота, і прогнали їх з міста. Висланих з міста розділили на дві ґрупи, і одну ґрупу вислали на схід, а другу на північ. Кожду ґрупу прогнано на десять миль від міста. Рівночасно вислано звідомлення до других громад, щоби вони зробили з ними те саме.

ЗМОВА ПРИВЕРНУТИ ДО ЖИТТЯ ПОВІШЕНИХ ВЛАСТЯМИ ЛЮДИЙ.

Волтер Берґер, шікаґовський адвокат, котрий боронив недавно Гері Ворда, небезпечного злочинця, відомого під прозиванкою „Самотний Вовк Бандит", котрого повішено в пятницю, викрив властям, що кількох людий змовилося забирати тіла, відрізані від шибениці, та пробувати привернути їм життє при помочи машини „пульмотора" (котрої уживають до оживлення легких людий, втоплених або затроєних газом).

Адвокат каже, що перед повішеннєм його клієнта прийшов до нього якийсь незнакомий йому чоловік та запропонував йому взяти участь в змові привернути до життя Ворда. Заговірники мали взяти тіло повішеного сейчас по повішенню до одного знакомого погребника і там вживати ріжних способів привернути його до життя.

Берґер відмовився участи в змові і зараз сказав усе властям, котрі задержали у себе тіло, аж лікар не оглянув його і не заявив, що повішений помер безнадійно.

Власти кажуть, що подібні проби роблено недавно з тілом провідника розбишацької банди Сема Кардінелля. Відтявши його тіло від шибениці, приятелі мали працювати цілими годинами привернути його до життя.

ВІЛЬНА ТОРГОВЛЯ ЗБІЖЕМ В ПОЛЬЩІ.

Польська рада міністрів заявилася за цілком вільною торговлею збіжем, відкидаючи проект концесіонованої торговлі.

ЗДЕРЖАННЄ ПРАЦІ В СУБОТУ.

Петроградська рада ухвалила здержати по фабриках і заводах працю в суботу, щоби робітники мали час для обробітки городів.

З ВОЛИНІ.

Недоля українського шкільництва.

Луцький повіт.

Українських шкіл в повіті є дуже мало, але й ті находяться в тяжкому стані. По селах нема шкільних будинків, а діти учаться в селянських хатах, де нема ні лавок, ні таблиці, нема також шкільних книжок. Коли і удасться роздобути трохи книжок, то знову шкільний інспектор своєю цензурою забороняє їх уживати в школах. Так наприклад української історії Крипякевича (В-во Вернигора) він не рекоментує, бо там він найшов слово „Лях".

Тут ходить тільки о це, щоби вже істнуючі українські школи постепенно позакривати. Так в деяких селах, як Горка Полонка, Забороль, звільнено з посад учителів Українців, а на їх місце призначено Поляків, не зважаючи на це, що при кінці шкільного року такі зміни відібються і на науці.

Що до скількости українських шкіл в луцькому повіті, наведу факт, що сам за себе буде говорити. В кільканайцяти верствах від Луцька є села: Жидичин, Небожка, Озерце, Клепачів, Сапогів, Жабка, Желізниця, Дідовичі і Кульчин які числять коло 4500 душ українського населення і до 330 душ польського. Українське населення зазначених сіл має тільки одну школу в селі Жидичині, а польське має три школи; а що в школах тих пустки, то при всіх тих школах відкрито кухні і зупою заманюється туди українські діти, де на скоро їх польонізується. Але праця в тому напрямі не дуже удається, бо селяне добре розуміють ціну фасолі, і наколи не стане американської фасолі — не лишиться там і „учнів".

Турійськ.

Місточко Турійськ в більшости, не числячи Жидів, українське, за виїмком 8 — 9 польських родин. Тимчасом замість того, що малаби істнувати українська школа, функціонує тільки польська. Турійщане всюди вже зверталися з просьбою о відкриття рідної школи, до повітового інспектора, до воєводи, але або не діставали ніякої відповіди, або діставали відмовну. Вже шкільний рік кінчиться, а школи нема. Мимо цього селяне не пускають своїх дітей в істнуючу ще з початку року, польську школу, бо мають надію, що таки дочекають ся своєї.

Був час, де польська школа мала утрахвістичний характер, Спершу, коли вчили тільки вчителі Поляки, учеників було всего кільканацять, Поляків і Жидів. На просьбу і домагання українського населення прислав інспектор учительку української мови і тоді число школярів зросло зразу до сімдесяти, так що і не дуже було для них місця. Так щож, по короткому часі учительку перенесено на инше місце і українські діти остали знову без науки рідної мови. Поволі стали залишати школу, яка знову світить пустками.

І так українські діти бігають далі по вулицях без освіти. Українські селяне приготовили будинок під свою школу, на яку збирали поміж собою матеріял — та дарма, дозволу на відкриття своєї школи як не було, так і нема.

Волинський селянин.

ПОДІЛ ЗОЛОТА Б. АВСТРО-УГОРСЬКОГО БАНКУ.

„Нає Фрає Прессе" доносить, до питання розділу 50 міліонів корон в золоті б. австро-угорського банку розвязано в сей спосіб, що Чехословаччина одержить 15 і пів міліона в золоті, Югославія 7 міл., Польща, Румунія й Італія разом 25 міл., Австрія й Угорщина 7 і пів міл., а Україна нічого. Тому що Австрія й Угорщина дістали вже 7 і пів міл. зачету, то одержуть тепер лише 1 і одну трету частину міліона.

УКРАЇНЦІ ВНОСЯТЬ ПРОТЕСТИ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЖОРСТОКОСТИЙ.

Як доносить „Манчестер Лідер" з дня 11. липня, українські іміґранти з міста Манчестер, Ню Гемпшер, вислали до сенатора конґресу Джорджа Мовзеса і конґресмена Е. Бороса довший меморіял в справі польських жорстокостий та переслідувань Українців в Східній Галичині. Меморіял обіймає 15 сторін густого письма. Вносячі петицію просять сенатора і конґресмена предложити їх петицію сенатовому комітетови заграничних справ, а рівночасно піднести в імени людяности та справедливости свій голос в обороні нещасного населення Східної Галичини та запротестувати проти жорстокого поступовання польських окупаційних властий. Листи до сенатора та конґресмена підписані в імени українського комітету в Манчестер Теодором Петруком та Лесьом Сисином.

Як додає американська часопись, меморіял вичисляє сотки фактів знущання над українським народом, при чім усі факти були стверджені численними свідками та документами, находячимися в посіданню уряду Західної України.

Комітет також збирається купити кількадесять примірників „Кровавої Книги", описуючі польські жорстокости в Сх. Галичині, і розіслати їх по американських публичних та товариських бібліотеках в околиці.

УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТОР ПРО УКРАЇНУ.

Прибувший з України до Царгороду український кооператор Е. Ф. Филипович, в листі до одного з кооперативних аґентів за кордоном, дає таку картину сучасного положення на Україні:

Автор листу виїхав з України в справах служби на початку січня сего року.

Правліннє центрального українського кооперативного союзу „Вукоспілки" має осідок в Харкові, де перебуває центральний уряд України. До складу правління „Вукоспілки" належать визначнійші, найстарші кооператори Українці.

„Якби ви знали — пише Филипович, — як треба свідомих робітників в сей час на Україні, яке там широке поле для праці і які можливости в самій праці!

Якийсь маразм, тай годі і се тоді, коли на Україні нема людей. Ті, що там сидять, працюють буквально 12—15 годин що дня, перемучуються, працюють в тяжких умовах, а разом з найвисим ентузіязмом, забуваючи про себе самих, про свої справи, а часто про своїх близких. Коли ви повернете на Україну, вас там зустрінуть з радістю.

Коли ви приїдете на Україну, ви її не спізнаєте. Українізація поступає наперед, хутко й широко. Початкова школа вся українізована. Середні школи українізовані на 50%. Університет, комерційний та коперативний інститут майже цілком українські установи. Політехніка на половину украіноізвана. Крім того інститут: Академія наук, Академія мистецтв і дуже гарна національна бібліотека. Українізація церкви йде великим кроком на перед".

СНІГИ В КАРПАТАХ.

Минулого тижня спав в Бескидах сніг. Верхи Чорногори вкриті снігом.

ГОЛОД І ХОРОБИ В РОСІЇ

РИҐА, 16. липня. — Голод і пошести, велика пляґа Сходу, знова навістили зхорований орґанізм російської держави. Розміри нещастя, спричиненого голодом і пошестями, стали звісні всім перед кількома днями, коли російські советські газети посвятили много місця обговоренню ситуації.

В околицях, яким центром є Самара, на полудневий схід і північний захід, через Саратів, Царицин, Дон, Астрахан, Симбірск, Пензу і в других околицях жнива зовсім не дописали по поводу пануючої там незвичайної посухи, а також по поводу знищень саранчею.

В таких провінціях, як Самара і Саратов, з населеннем 7 міліонів душ, потрібно на проживление найменше 150 міліонів пудів (6 міліярдів фунтів) збіжа, а сегорічний збір може там дати небільше як 30 міліонів пудів. В деяких околицях положенне ще є гірше.

МЕШКАНЦІ ВТІКАЮТЬ В ПЕРЕПОЛОСІ.

Між мешканцями сих околиць панує переполох. Селяни громадами опускають свої хати, так що в многих случаях цілі села виселилися. Ніхто не знає, куди і в якім напрямі зміряє. Ті люди, що не опустили своїх сіл, кормляться корою дерев і лодиґами та лопухами. Внаслідок пануючого голоду, худоба гине також.

Яку поміч Росія заміряє подати мешканцям сих околиць, є загадкою. Советський уряд посідає замало запасів збіжа, щоби ратувати нещасних.

Припускають загально, що уряд з цілою енерґією подбає про роздачу насіння до будучого засіву.

Є також намір перепровадити худобу з околиць, де панує голод до инших місцевостий, а селян перевести на Сибір, на бавовняні поля Туркестану і до праці в фабриках, де тільки відчувається брак рук до праці.

ДОНЕСЕННЯ ПРО ВИБУХ ХОЛЄРИ.

Ситуація погіршилася ще більше по поводу вибуху холєри. Як висказався Н. Самасков, комісар публичного здоровля, холерична зараза діткнула околиці Волги, Ростова, Орла і кілька инших. Санітарні умовини, в яких люди живуть є страшні. На улицях міст всюди повно болота і бруду. Водопроводи деяких міст зовсім знищені.

Велике число людий, що переносяться з місця на місце розносить заразу з околиць нею діткнених до місцевостий, де хороба ще не появилася.

Комісар пропонує як один із средств проти поширення зарази негайне очищенне міст і щепленне населення там, де пошесть панує.

Однак годі припустити, щоби сі средства були в цілости вистарчаючі і треба побоюватися, що густо населені околиці можуть стати сценою страшних голодових траґедій, які мали місце в роках 1873 і 1891. Населенне діткненого голодом краю знайшло тоді симпатію других народів світа, в першій мірі американського народа.

НІМЦІ ПОЗИЧИЛИ ГРОШІ НА ВИПЛАТУ ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛИН, 17. липня. — Державний німецький банк покінчив переговори в ціли позичення від Голяндії 150 міліонів золотих марок на заплату аліянтам рати военного відшкодовання, що має бути виплачена 31. серпня.

ЯПОНСЬКІ РОБІТНИКИ ЗАНЯЛИ КОРАБЕЛЬНІ ЗАВОДИ

ТОКІО, 17. липня. — Двайцять тисяч робітників занятих в фабриках будови кораблів фірми Кавасаки в Кобе, війшли до фабрики, усунули заряд і обняли фабрику в своє посіданнє. В результаті сего поступку, тепер найбільші фабрики будови кораблів в Японії є заряджувані робітничими радами.

Заряд фабрик повідомив правительство, що по тій причині не буде можливим викінчити на термін кілька кораблів найновійшого типу, яких будову розпочато.

В фабриках будови кораблів в Мітсубіші дійшло до великих робітничих заворушень, почім робітники вийшли на страйк. Також в инших місцевостях Японії почалися робітничі страйки.

ПОЖЕЖІ ЛІСІВ В КАЛІФОРНІЇ.

САНТА БАРБАРА, Каліфорнія, 17. липня. — Кілька соток людий нанято до боротьби з великими пожежами лісів, які вибухли в семи місцевостях повіту Сен Луіс Абиспо.

Огонь зльокалізовано на просторони сто тисяч акрів. В деяких місцях ліс горить вже від тижня. Кільканайцять будинків дооколичних фармерів згоріли.

КОПІЯ ВЕРСАЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ ЗГИНУЛА В ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН, 15. липня. — Що сталося з автентичним примірником версальського договору, який привіз зі собою з Парижа президент Вилсон?

Ніхто на се не може дати відповіди.

В департаменті стейту щукали по всіх скритках за „згубленим" документом однак не знайшли. Шукали теж в державній бібліотеці і в дипльоматичнім бюрі — без результату.

Найцікавійше, що урядові вашинґтонські круги не дуже траґічно беруть втрату версальського документу.

НІМЕЦЬКИЙ ТОВАР ДЕШЕВШИЙ ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО.

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина. — Велике занепокоєнне панує тут між американськими купцями тому, що много американських фабрикантів, як приміром фабриканти зелізних виробів, годинників, фортелянів, хемікаліїв і т. д. тратять постійно тутешний ринок збуту на свої товари, тому, що німецькі товари, привожені тут є дешевші від американських.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ЩЕ ОДИН ЧЛЕН ТРЕТОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ ПОКАЗАВСЯ „КОНТРРЕВОЛЮЦІОНЕРОМ".

Недавно тому московське радіо розіслало по світі іронічну і буцімто дотепну телеґраму. Говорилося в ній про нового большевика, нового революціонера, нового члена Третого Інтернаціоналу в Москві. Мав ним бути урожай.

Голосила телеґрама, що большевицький „товариш урожай" добре дбає за большевицький уряд і запомагає його всіми силами по всій Росії. Він мав, так писалося, працювати в кождій ґубернії Росії, щоби лише московський большевизм міг гарно жити. Говорилося про урожай з такою певностю, що навіть Ленін і Троцький могли піти в дубину.

Але показується, що товариші Ленін і Троцький, хоч не такі пожиточні для Третого Інтернаціоналу, як товариш урожай, все таки вони, як старі партійні товариші, добре випробовані і певнійші. Товариш не довго попасав в Третім Інтернаціоналі. Він показався таким певним товаришем, як мартова погода, або ті гурра-комуністи, що в надії на комісарські джаби по упадку Гінденбурга пішли під прапор Троцького, як насікомі на струп.

Ось ідуть вісти з Росії, що спека, яка навістила сего року всю Европу, зайшла уже й до Росії. Посуха понищила засіви в південно-східній Росії, на північних узбочах Кавказу, а що найгірше, на Україні, з котрої большевики усе рабували найбільше збіжа на прожиток московських комісарів.

Одним словом, товариш урожай, на котрого большевики тільки надій покладали лише пару тижнів тому, починає заховуватися як контрреволюціонер. Очивидна річ, з виступленнем з Третого інтернаціоналу такого визначного та впливового члена, сила Третого Інтернаціоналу серед народів Росії сильно ослабне.

ПОЛЬСЬКІ АЛЯРМИ НА СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Занепокоенне польських кругів за будучність Східної Галичини перенеслося уже з польських старокраєвих ґазет на американський ґрунт. Одна ґазета за другою пише за сю справу. Одна польська ґазета за другою кличе американських Поляків звертати увагу на справу Східної Галичини.

Ось нюйорська мілітаристична щоденна ґазета „Телеґрам Цодзенни" приносить довжезну статтю, алярмуючи Поляків: Не Відвертайте Очий від Сходу.

Стаття звертає увагу американським Полякам, що незадовго будуть рішатися дві важні для Польщі справи, а саме: справа Вильни та справа Східної Галичини, або як ґазета каже звичаєм межинародних розбійників, справа Малопольскі.

Не вдаючися зовсім в те, які пляни мають ріжні польські ґазети, та які вони розвязки пропонують для справи Східної Галичини, треба звернути увагу на самий факт польських алярмів. Ґазетярські статті по польських ґазетах в старім краю і Америці показують, що Поляки лагодяться до великої кампанії в справі східних границь Польщі. Вони бачуть, що наближається час, що ся справа буде вирішена дефінітивно, раз на все. Їх крик вказує на те, що їх бажання не стоять так добре, як польські ґазети се представляли минувшого року або по заключенню договору в Ризі. Їх завзяті заклики показують, що вони думають боронити усіми силами своїх рабунків на не-польських народах і територіях, що лежуть на схід від дійсно польських країв. Польські апетити звертаються на сході проти Литви, Білої Руси і України. Американські Литовці добре зорґанізовані для оборони своїх країв перед польською захланностю. В Америці Білоросів майже нема, тому й не диво, що нема з їх сторони сильної відпірної акції проти польських посяґань на білоруську землю. Зате Українців є в Америці богато, але акція проти польської кормиги не велика.

Польські алярми та заклики боронити польське злодійство українських земель має бути закликом для кождого Українця боротися за свободу українських земель від польської неволі. Американські Українці не повинні ніколи на момент спускати ока з великої ціли, яка мусить бути провідною ідеєю зовнішної політики українського народа, а то: сотворенне самостійної держави на всій українській території. В імя тої ідеї треба працювати, щоби ніяка частина сеї землі не попала під чужу власть. Наближається пора, коли західні держави будуть вирішувати остаточно справу Східної Галичини. Українцям треба поробити всякі можливі кроки, щоби се вирішенне не випало на користь наших ворогів.

Американські Поляки уважають Америку за відповідний терен для попирання своїх заборчих плянів супроти України. Американські Українці мусять хоч тільки показати, що відопруть хоч польську імперіялістичну пропаґанду в Америці.

ПРОЦЕС ПРОТИ О. ЮРИКА.

(Від власного кореспондента).

Я вже Вам писав, що польський суд у Львові збирається судити о. д-ра Степана Юрика, гр.-кат. пароха в Золочеві, папського шамбеляна, члена Виділу Української Національної Ради.

Для пояснення додам, що Виділ Української Національної Ради виконував у Західно-Українській Народній Республиці ті функції, які звичайно виконує голова держави.

Тоді-ж писав я Вам, серед яких обставин польські власти арештували о. Юрика і як вони нарочно спровадили його до Золочева й водили по вулицях міста, щоб дати польській товпі нагоду знущатися над ним.

Важко побитий польською товпою, о. Юрик просидів майже рік у ріжних польських тюрмах, серед найгірших обставин, яких культурний чоловік навіть не може собі уявити.

Аж після цілорічних тюремних мук польські власти випустили о. Юрика з слідчої тюрми на волю. Насувається питаннє, чому не зробили того швидше? Бо коли він такий „небезпечний злочинець", то треба було його держати в слідчій тюрмі аж до суду. Коли-ж польські власти не бачили ніякої „небезпеки для польської держави" в тім, що о. Юрик вийде з слідчої тюрми на волю, то на що було його мучити цілий рік у тюрмі?! Очевидно на те, щоб завдати Українцеви як найбільше мук.

Процес проти о. Юрика розпочався перед судом у Львові 30. мая і тягнувся чотири дні і 30. і 31. мая і 1. і 2. червня.

Акт обвинення закидав о. Юрикови, що він в 1919 р., підчас істнування української держави, у проповідях на похоронах українських жовнірів і при инших нагодах, між ин. у Великодній проповіди, „підбурював" Українців проти Поляків.

Се „підбурюваннє" полягало в тім, що о. Юрик у похоронних проповідях ставив тих, що віддали своє життє за рідний край, і закликав іти їх приміром та вступати до української армії. Так само у Великодній проповіди кликав іти на оборону рідного краю, на який власне тоді наступала польська навала всіми своїми силами.

Кождий культурний чоловік, в цілім культурнім світі, скаже, що о. Юрик сповняв тільки свій обовязок священика і громадянина, закликаючи вірних до оборони рідного краю перед ворожим наїздом.

Тільки одні Поляки, завоювавши при помочи держав антанти українську Галичину, допускаються такого дикого варварства, що за сповненнє обовязку священика і громадянина супроти свого народу і своєї держави поставили о. Юрика перед суд.

Процес проти о. Юрика розпочався **знехтуваннєм прав української мови** зі сторони польського суду. Коли о. Юрик зажадав, щоби процес вести українською мовою, предсідатель трибуналу відповів: „Таж о. шамбелян розуміють по польськи, то будемо так і питати".

Коли-ж адвокат д-р Лев Бачинський в імени оборони зажадав пошанування прав української мови, які прислугують її на основі австрійських прав і розпорядків, прокуратор відповів, що тут є польська держава і в польській державі урядовою мовою є польська мова.

Очевидно, польський прокуратор не має слушности. Українська Галичина не належить до польської держави, тільки є тимчасова окупована Польщею, яка є обовязана шанувати закони, які тут перед тим обовязували.

Заява польського прокуратора важна тим, що вона показує, чого треба ждати українському народови, коли-б Галичина дісталася під Польщу.

На початку розправи о. Юрик виголосив дуже гарну промову на свою оборону. В тій промові зазначив, що взивав до оборони рідного краю, благословляв жовнірів, які відходили на фронт, але ніколи не ширив ненависти до польського народу.

До розправи покликала польська прокураторія 38 свідків з Золочева, які мали ствердити вину о. Юрика. З тих свідків 10 найважнійших зовсім не явилося на розправу. Инші або не могли нічого такого сказати, що обтяжало би о. Юрика, або говорили такі „страшні річи", що годі їм вірити. Прим. говорили, що о. Юрик казав усіх Поляків бити, різати, — що як жінка Українка вбє свого чоловіка Поляка, то за се нема гріха, — і т. д. Очевидно, такі нісенітниці годі поважно брати.

Четвертого дня розправи трибунал рішив **розправу перервати,** щоби покликати тих свідків, які не явилися, а також деяких свідків, яких жадала оборона.

Тут вийшла одна цікава подробиця. Оборона зажадала покликати кількох Поляків з Польського Королівства, які разом з о. Юриком були підчас світової війни на Сибірі, — на доказ, що о. Юрик не відносився вороже до Поляків. Сьому спротивився прокуратор, заявляючи, що свідоцтво тих Поляків не має значіння, бо вони є „іннеґо покрою", себто инакші ніж галицькі Поляки. Значить, вони **за мало ненавидять Українців,** отже не можуть бути добрими свідками проти Українця...

Коли буде дальша розправа проти о. Юрика, не знати. З львівських ґазет виходить, що можливо, що **її вже зовсім не буде,** бо польський суд не може доказати, що о. Юрик справді підбурював Українців проти Поляків так, як се описує акт обвинення.

Зрештою так чи инакше, а польські власти вже осягнули своє, бо **вимучили о. Юрика цілий рік в тюрмі.**

Відень, 7. червня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

Вячеслав Будзиновський.

ФЕНІЇ УКРАЇНИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

(Продовженне).

Безліч безіменних Феніїв дали Україні не лиш численні бої, але й цілі міста і села здобуті Поляками чи Москалями. В р. 1648 Пинськ не хотів здатися Литовцям. Литовці добули його і всіх оборонців міста вирізали. Таксамо вирізали оборонців Мозира. В р. 1649 Мозир знов збунтувався. Радивил обіцяв ласку як здадуться. Козаки і міщани відкинули ласку. Литовці взяли місто і всіх оборонців вирізали. В р. 1651 Поляки спалили і вирізали місто Красне. На Ямпіль ударили в часі ярмарку, коли в місті було богато сторонського народу. Здобули місто і вирізали так, що не лишили живої душі. Погибло звиш 10.000 людий. Трилісы боронили й жінки. Билися так завзято, що ніхто не дався взяти. Вигибли всі, звиш 2000 людий. В р. 1654 польський гетьман Потоцький ішов проти Хмельницького. По дорозі руйнував міста і села. Котрі здавалися доброхіть, лише вирабовував. Котре боронилося, вирізував і палив. Під Копіївською вирізав цілий табор народу, що утікав з Немирова. Немирів вирізав і спалив. В Яковцях вирізав 2000 народу. В Мошурові вирізав звиш 5000 душ. Вимордував і спалив всі місцевости по дорозі з Винниці до Уманя. Між ними Іванґород, Степанівку, Тилагаєвку, Качобіївку, Городок. В Буші Чарнецький вирізав і живцем спалив 16.000 мужчин, жінок і дітий. Бушу зрівнав з землею. На вість, що на поміч Полякам ідуть Татари, хлопи крилися в лісах і багнах. На оден такий кількатисячний табор хлопський в лісі Китизином попав князь Дмитро Вишневецький і вирізав його. В січни 1655 вирізав 11.000 хлопів в Димківці. В Димівці, Холдаківці, Куничах, Ґолцаківці і инших селах вирізано 20.000 в одним тижни. Ланцкоронський взяв Кишинці і дав Татарам 10.000 людий. Те саме зробив з народом Махнівки, Ліщинова і 5 хлопських таборів. Окрім того Татари набрали самі ще кількадесять тисяч ясиру. Кождий Татарин мав що найменше 30 бранців. Діти до року Татари дусили і звиш 10.000 лишили по дорогах та улицях. Черниxівський воєвода казав їх ховати. В якимсь селі вкинено їх у водну яму 270. Остаточно й лишив ховати. Їх їли пси.

В маю 1659 Москалі взяли Борзну. Богато народу вистинали, жінки й діти вивезли в Московщину, місто спалили. В р. 1660 Москаль Хованський взяв Бресть. Місто спалив, народ вимордував. В р. 1663 Москалі здобули Вороньків, вимордували і спалили. Поляки добули Монастирище і зруйнували. Козаків і населеннє віддали Татарам. В р. 1664 Поляки обложили великою силою місто Солтикову Дівицю. Прирекли помилуваннє, як міщани здадуться. Місто отворило брами, народ поклав збрую. Поляки вимордували місто з жінками і дітьми. В р. 1665 Чарноцькі спалив і вимордував місто Ставище і Боярку. Казав мордувати й дрібні діти, „щоб не лишилося кубло ворохобні".

Коли в р. 1708 гетьман Мазепа відійшов з Батурина, щоби разом з шведським королем розпочати війну проти Москви, Москалі взяли гетьманську резиденцію через зраду одного батуринського сотника. Народ вирізали з жінками, старцями і дітьми так, що в Батурині не лишилася жива душа. Місто зрівнали з землею. За се, що Запорожці пристали до Мазепи, щоби для України здобути державну волю, цар приказав Січ зруйнувати і всіх Запорожців вигубити. Ґенерал Текелі вдерся до Січи, де увязнив отамана (наказного), судію, 26 курінних отаманів, 2 черців і 250 козаків. З того Москалі замордували 156 козаків і всіх старшин. Мордували по зьвірськи. Живцем здирали шкіру з голов і аж потому рубали і вішали. В роззьвіренню вигребували з свіжих могил мерців, не лиш козаків, але й черців, здирали шкіру і рубали та вішали. Січ вирабували і зрівнали з землею. Де лиш якого Запорожця спіймали, мордували. Зараз по полтавськім бою розпочалася люта нагінка на „мазепинців". На кого лише був донос, що держав з Мазепою або похваляв його політику, Москалі вивозили в Сибір, мордували. Многих підозрених і тих старшин, що не прийшли на раду для вибору нового гетьмана, Москалі вишукували по домах і відвозили до Лебедина, де був московський полевий суд. Там їх тортурували. Били батогами і кнутами. Розпаленим залізом водили по тілі, так що воно від того кипіло, шкварилося і надималося. Хто видержав одну пробу, ішов на другу. Хто не видержав, той уважався виновником і ішов на смерть. Засуджених колесували, вішали, рубали, вбивали на палі і четвертували. Так Москалі замордували до 900 люда. Ховали їх на окремім кладовищи, звіснім пізніше під назвою кладовища „гетьманів". Поруч таких масових мордів як в Батурині, Січи і Лебедині мордували поодинокі особи із старшин, козацтва і поспільства. Тоті допити і кари над Мазепинцями ще цілу сотню літ Українці згадували з жахом і трепетом.

Богато козачої старшини, що боронила автономію України, загинуло на засланню в Московщині і Сибірі. В р. 1663 по виборі гетьманом Лівобічної московського запроданця Брюховецького, забито в кайдани і завезено в Москву полковників Попкевича і Семена Третяка, Сомкового писаря Самійла Савицького, полкового писаря Хому Тризнича, писаря Захара Шикія, полкового осаулу Левка Бута, сотника Івана Горобця, Дмитра Чернявського, Михайла Вуяхевича, Сеемна і Порфира Кульженків, мгарського ігумена Виктора Заговского. В р. 1665 Брюховецький, будучи в Москві, спонукав засланнє в Сибір писаря Захара Шийкевича. Коли вернув на Україну, спричинив засланнє військового судді Незамая в Казань. Полковника Семена Височана, що в р. 1648 зорґанізував був в Галичині 15-тисячну армію і з нею пристав до Хмельницького, заслано в р. 1666 в Москву, де він загинув.

Гетьман Многогрішний не позволяв Москалям обмежати автономію України і не хотів згодитися на панованнє Поляків над Правобічною. Отже московський уряд рішився знищити його. В р. 1671 підкуплені Москалями заговірники схопили гетьмана в його спальни і завезли до Москви разом з його братом Василем, полковником Гвинтівкою, його сином Петром і осаулу Бутовичем. Всіх обжалувано о зраду. Взяли їх на тортури і страшно катували. Гетьмана катували кількома наворотами і разом з братом заслали до Селегинська в Сибірі. Инших разом з родинами заслали в инші місця. Гетьмана Петра Дорошенка привезли в марті 1677 в Московщину, де він жив конфінований до смерти в падолисті 1698. В р. 1687 Москалі арештували гетьмана Самійловича і вивезли до Тобольська. В р. 1690 його там вже не було. Що з ним сталося, ніхто не знає. Його сина, полковника Якова вивезли з жінкою до Єнисейська. Наказний гетьман Павло Полуботок, арештований в Петербурзі в р. 1723 номер в кайданах в Петропавловській кріпости 18. грудня 1724. По зруйнованню Січи в р. 1775 Москалі вивезли всю Січову старшину. Судію Павла Головатого заслали в Тобольський монастир. Йому не вільно було виходити і до церкви. Писар Іван Глоба помер коло р. 1790 в Білозерськім монастирі. Полковники Чорний, Кулика, Пелех і Порохня, курінний отаман Головка і инші покінчили життє в ріжних крілостях і казаматах. Кошовий Петро Кальнишевський жив довгі літа замурований в келії монастиря Соловецького на острові Білого моря. Пізнійше випускали його з келії але тілько до церкви під караулом. Строго відмежований від людий жив там 15 років. Помер 1803 на 112 році життя.

В історії Італії читаємо таке: Пятьсот років перед Христом король Єтрусків Порсена пішов війною на Римлян і обложив Рим. В місті настав голод. Тоді Римлянин Муціюс рішився спасти місто жертвуючи себе. Прокрався до табору Єтрусків, аж до шатра короля, щоби його убити. Але помилився і убив королівського писаря. Муціюса спіймали і Порсена став грозити йому страшними карами. Тоді Муціюс показав королеви, що Римлянин не боїться ні смерти ні муки. З усмішкою вклав руку в огонь і держав її так не скривившися. До здивованого короля сказав: „Таких молодих парубків як я, що присяглися на твоє життє, є в Римі 300". Порсена затривожився. Помирився з Римлянами і відступив.

Хоч отсе оповіданнє вигадка патріотичних староіталійських істориків, то про того Муціюса вчать у всіх школах цілого світа, щоб молодь поучити, як завзятий повинен бути кождий патріот, як повинен іти на смерть і на муки, коли ними може спасти свою вітчину. І у всіх українських школах учителі розповідають про того Муціюса. Вчать українську молодь подивляти і наслідувати патріотизм Римлян. Але тоті українські учителі, що українським школярам розповідають про погорду смерти Римлян та про їх готовість іти на муки за дорогу землю свою, чи тоті учителі розповідають також про ще більших, не вигаданих, але справжніх героїв і мучеників землі української?! А було їх у нас чимало.

Бобруйськ, в котрім в р. 1648 заперлися українські козаки, обложила велика сила Литовців. Чернь здалася. Козаки про здачу й чути не хотіли. Заперлися в деревляній вежі, підпалили її і разом з нею згоріли. Литовці спіймали тільки отамана Піддубського. Радивил казав вбити його на паль. Се було в зимі. Щоби загрітися, вбитий на паль казав подати собі горівки і напився. На його просьбу дзвонили йому у всіх православних церквах міста. Так він мучився шість годин. Аж кат змилосердився над ним і добив його. В р. 1651 Литовці і Поляки заняли Київ. Патріотичне міщанство не хотіло, щоби вороги поживилися українським запасом. Отже міщани попалили 6. серпня свої хати з запасом. Перший підпалив свою хату і господарські будинки міщанин Подольський. Кинув в огонь все своє добро. Навпослід сам скочив в огонь і згорів. В часі походу польського короля на Україну в р. 1664 конотопський сотник Нужний напав в ночи на Нові Млини, квартиру канцлера Пражмовського, котрий возив державні папери і королівські дорогоцінности. Нужний забрав папери, срібний каламар канцлера і срібну посудину до столу короля. Пізнійше Поляки спіймали Нужного і присудили на шибеницю. Тоді Нужний просив такої ласки, щоби його вбили на паль, „бо такою смертію помер мій батько"!... Чи не годилось би, щоби в наших школах, згадуючи про римського Муціюса, якого не було, згадати також про бобруйських козаків, про міщанина Подольського, про Піддубського і Нужного?!

Приміри, які я навів, вибрані на похапци, „перші-ліпші". Але й вони вистануть, щоби показати, що національна думка проявлялася у нас в ріжних часах сильнійше, ніж у якого будь иншого народу; що такими Феніями, якими були Фенії України, ледви чи може похвалитися сама Ірляндія. Феніїв Україна має, як мені сказав один польський історик тільки, „що зір на небі". Біда лише в тім, що тоті зорі української думки національної закриті туманом лжедемократизму істориків і тих демократичних політиків, котрі не розуміють часів, в яких Фенії України жили і терпіли. Тим то й історія, якої вони вчили нас будила тільки омерзіннє до нашої минувшини і до української думки державної. Тим то й на нашу історію також українські робітники національні дивилися здебільша так, як на неї дивився Іван Франко, коли в передовици до польського видання своїх оповідань писав „не кохам Русі". „Щоби любити історію України, — писав Франко — задобре знаю її. Загорячо люблю загально людські ідеали справедливости, братерства і волі, щоби не чути, як мало в історії України примірів правдивого духа горожанського, правдивої посвяти, правдивої любови. Ні! Любити сю історію дуже тяжко!" Аж вихопившися з під впливу таких істориків як Драгоманів, Франко змінив свою думку кажучи в пісні „До України": „Як би могутність, щастє і свобода відмірялись по мірі крови і сліз пролитих з серця і очий народа, то хтоб з тобою супірництво зніс?" Тепер Франко заспівав инакшої, такої, як співав Шевченко; „полюбіте щирим серцем велику Руїну!"

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДОПИСІ

БОСТОН, МАСС.

Звіт зі зібраних гроший.

На вічу, яке тут відбулося 11. червня б. р., зібрано $158.27 і ті гроші вже вислано до старого краю для потребуючих. Тут є такі недовірки, що не хочуть вірити словам чесних людий, але хочуть бачити чорне на білім, число посвідок і імена тих, на чиї руки гроші вислано.

Для заспокоєння невірних я подаю отсей звіт: Із зібраних $158.27 вислано на „Рідну Школу" до Горожанського Комітету у Львові $40 (число посвідки 992860); на сироти $50 (число посвідки 992859); до Чехо-Словакії вислано для Січових Стрільців на руки д-ра Степана Смаль-Стоцького $21.00 (число посвідки 13180). Всі три посилки вислано через Ротенберґів банк у Бостоні.

Розходи були такі: Вічевому бесідникови, п. Р. Слободянови з Джерзи Сіти, Н. Дж., заплачено $30.00; за книжку для касієра 60 цнт.; за пересилку гроший $3.25. — Разом $33.85. Осталося в касі $13.42. Сі гроші дочислиться до другої збірки.

Николай Давискиба,
секретар Комітету.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Під розвагу українському загалови в Америці.

Я, Українець, родом з Галичини, з повіту Борщів, пишу отсе до цілого загалу українського у Злучених Державах і в Канаді.

Дорогі наші Братя, і Ви, Сестри, і Ви, Апостоли української церкви, і Ти, українська Інтеліґенціє! Ви читали вже богато старокраєвих листів, читаєте й українські часописи з Европи, тож знаєте добре, як проклята Ляшня виточує живу кров з наших батьків і материй, з наших братів і сестер. Вам добре відомо, що виробляли дикі Ляхи з нашим народом за небішки Австрії, де все таки обовязувала якась куца конституція. Представмо собі тепер, як гуляють ляцькі розбишаки у Галичині без тої австрійської конституції — тоді, коли вони мають усьо в своїх хижих лапах! Та вони нам ніде доступу не дають; та вони нам нашу рідну мову заперечують; та вони нам рідне письмо касують!

Наша інтеліґенція кричала в Америці, що проклята орда один рік не утримається в Галичині. А дивіть: уже третий рік Лях-наїзник катує наш нарід, і будьмо певні, що Ляхи нас катувати будуть і надалі, як ми їм на се позволимо.

Дорогі Братя і Сестри! Та ми мали у Галичині Українську Народну Републику, та ми мали свою реґулярну армію, таж галицький уряд був спокійний; він не був жадним розбишакою; він сусідських держав не рабував, чужої крови не проливав, тільки по Сян і поза Чернівці свого пильнував, своїм геройством шляхотської орди не допускав. Та антанта, котра дозволила Ляхам нас катувати, нашу кров проливати, по всім світі кричала, що вона воює за поневолені народи. А чи є де на кулі земській такий другий поневолений і тяжко гноблений нарід, як нарід український у Східній Галичині? Нема — ми се добре знаємо! А побожна антанта мовчить, мов би води в рот набрала. Ех, є тепер правда і справедливість на світі...

А от чи не жаль таке читати, яке я вам буду писати про ляцькі злочини в нашій Галичині. Приїхало троє еміґрантів до Бріджпорту. Вони є з коломийського повіту, з села Слобідка. Вони тут оповідають, як рогаті ляцькі чорти знущаються над нашим народом. Коли ті чорти напали на наші села, то рабували всьо, що їм під руки попало, і продавали за малу ціну. Відтак знов заходили і від тихжесамих людий наново рабували. Від дівок забирали коралі і пацьорки, обкручували їм довкола ніг і так зі сміхом водили їх по улицях села, а потім то всьо забирали. А хто опирався, не хотів по польськи говорити, того клали на землю, і розпекли кітлик, і клали на груди, а під розпечений кітлик вложили живого щура. Тож щур в кітлик не піде, бо його пече, а продирався крізь людське тіло.

А ось ляцький приказ до господарів: Коли господар позволить собі більше курий тримати ніж на се дозволяє ляцький приказ, то мусить Ляхам віддати. Ляхи рахують, що курка має знестися кождий день. Часом курка знесеться, а часом аж у місяць, а ти Ляхови пятий процент дай; а як не маєш, то хоть бери і сам сідай у то гніздо і знеси йому яєце — бо инакше не виходить.

Гей, милі Браття! Нам не Галичину боронити, але нам іти до малої Ірляндії розуму вчитись.

Отже моя просьба до цілого загалу українського в Америці є така: Ми мусимо збирати нові жертви. В кождій місцевости, де би лише був наш народ, там вибирати колекторів три-чотири чоловіки, і післати їх по хатах. Коли прийдете до українського дому, то поспитайте, відки дотичний Українець походить, з котрого повіту і з котрого села. Всі відповіди точно до книжки записати. Відтак запитати того Українця: Чи ви хочете, аби Галичина була вільною, чи хочете, аби була в шляхотськім ярмі? Коли запитаний скаже, що Галичина має бути вільною, то тоді ви маєте право просити о жертву: як ваша ласка, дайте пару центів, або й пару долярів, хто що зможе, бо знаємо, що тепер безробітте. Хто дав якунебудь жертву, записати; як не дав — теж записати, щоби відтак можна було з того зробити відповідний ужиток.

Я рахую нашого галицько-українського народу в Злучених Державах і в Канаді на один міліон. Як би кождий дав по кводрови, то буде двіста пятьдесять тисяч долярів; а як дадуть по пів доляра, то будемо мати пів міліона. Коли би сі датки кілька разів повторилися, то будьмо певні, що Галичина наша, бо без гроший ніхто вам ніде і не повернеться, а з грішми і з силою всьо переможемо! Про тих пару центів ми не збідніємо, а нашим браттям у Галичині і самим собі богато поможемо. Сих гроший не має ніхто посилати до Українського Горожанського Комітету у Львові; сі гроші мають свій Український Горожанський Комітет в тій місцевости, де гроші будуть збиратися; там і до банку класти. Отже я думаю, що до такої жертвенности цілий загал буде прихильний. Люде будуть гроші збирати і по кождій місцевости до банку класти. А коли Рада Союза справу Галичини порішить, то зібрані гроші стануть нам тоді в пригоді. Тоді споможемо своїх на-пів зімлілих братів і сестер або й на відбудову краю, бо лиш на нас наші старокраєві родимці надію мають; бо ми на вільній земли, а вони закуті в ляцьких кайданах. А коли Рада Союза не порішить долі Галичини на нашу користь, то хто буде за нас битися, як не ми самі? Де є єдність, там є сила і воля.

Щирі Українці! Нам не пора тепер спати і чекати, аж колись нам на сон щось прийде. Не чекати нам, а братись до діла. А ще може і наші редактори самі виборять для нас Україну, коли будуть завше заохочувати народ до діла. Але нам треба самим взятися до народної праці і працювати дальше для визволення нашої Неньки України з ляцького ярма.

Н. Никорчук.

МЕСТНИК.

(Докінченне).

* * *

Вже когути стали піяти, коли Приймак дійшов до хати на обрінку. Цей кусень „громадського" подарувало село зайді — мазурови, еще перед війною. Швець-полатайко був. За ту гостинність та добре серце людий, тепер відплачував так, як кождий Лях. Шпіоном, доносчиком став. По ночах шляв ся, підслухував, зновляв. Не одну біду на село спровадив, не одного післав до вязниці. А вже найтяще скривдив родину Приймака через свої доноси. Ціле село дрожало перед підлякою. Задобрювались люди у нього всілякими дарунками. Розжив ся, забогатів зайда із людського страху. Він був посередником межи постерунком, а селом. Горе було чоловікови, що не заплатив на час хабара.

Знали люди про це і тягли ся з остатного, щоби заспокоїти ляцьких хищників. —

Олекса постучав в вікно. За малу хвилю, крізь шибки, показало ся лице розіспаного чоловіка. Уживаючи польської мови, Приймак розповів, що його жадають на постерунку. Побачивши шандарський одяг, швець чим скорше зібрав ся і вийшов перед хату. Нераз оттак нічею взивали його на станцию, щоби видумати нове лайдацтво на невинних людий. Вправді цей шандар не був йому знакомий — та тим не журив ся ніяк. Певне перемінила де-кого, а він еще не розвідав.

Ішли мовчки. Коли полатайко хотів завести розмову, Олекса збув його коротко, не показуючи ніякої охоти до бесіди. — Як хочеш — подумав мазур і собі замовк.

Коли вже були близько станиці, Олекса подав ся взад. Коли входили у сіни, швець, із чемности, хотів перепустити Олексу, але той тільки махнув рукою і зачекав, аж швець переступив поріг.

Із комнати було чути слабий стогін. Швець нащурив уха та цікаво обернув ся д'Олексї: — Хе-хе-хе! Попав ся нашим якийсь гайдамака. — зашепотів.

Та коли проти дверий став та побачив шандарів, порізаних як баранів, а „вахміца", звиненого в клюбок, стогнучого, у крови, з великого дива роззявив рот, остовпів.

Приймак любовав ся видом оглупілого шпіона. Сильною рукою вхопив за карк і пхнув до середини страшної комнати. Той поховзнувся і впав лицем прямо в посоку скипілої крови. На руки підняв ся і з жахом лепетів: „Що се, що стало ся?!"

Цілий дрожав так, що з переляку не годен був підняти ся. На почіпках присів, спер ся на руку, а другою потирав чоло. Йому здало ся, що це тільки страшна сонна мара. Але поглянув на обагрену посокою руку і зрозумів, що це не сонний привид, а страшна дійсність. Обернув голову і побачив за собою Олексу, не котрого лици малювала ся безпощадна заїлість. Такої смертної ненависти не бачив швець, еще у ніяких очей, навіть у тих, котрих фальшивими доносами на смерть посилав. Він зрозумів, що над ним стоїть кат, що прийшла година відплати. Задумав спробувати, ачей змягчить лютого, а може вратує жити. На колїнах посунув ся д'Олексї.: „Милосердія! У мене жінка, у мене діти дрібні!"

З обмерзінем дивив ся Українець на підлого ляцького труса. На очех, мов живий, став батько, старий добряга, його муки, смерть. Немовби почув писк своїх дітий, жінки, замучених Ляхами. А тут, у ніг, валяеть ся той, що їх на смерть видав.

Лях собакою вив ся, скавулїв, жебрав помилуваня. До ніг поліз, за ноги хапав, цілував заболочені онучі, обуву.

А в Олекси ще більша накипала лють. Він бачив перед собою найгірший рід підляки, юду, що за гроші торгує людським щастем, житем.

Ухопив за кудлате волосе, із землї підніс і кинув як оберемком дров, від себе. Ухопив за цївку кріса і прикладом став бити по руках, по ногах. Ломили ся кости від ударів — перевалив хребет. Переломаного, так і лишив, щоби повільно конав. А сам скинув мундур і шапку та із хати поплївся.

* * *

Вістка про страшну месть скоро рознесла ся по цілім повіті. Жандармерія кинула ся по всім усюдам здоганяти убийника. По лїсах роблено облави, як на дикого звіра. Перетрусили кожду хату, кождий будинок у селї. — Усьо надармо, не найшли. Аж третього дня попали на елїд. Найшли у лїсї убитого шандара. До мундура пришпилена була карточка, а на ній написано: Лях ч. 7. Убив я, Олекса Приймак.

Із новим завзятем стали шукати. Пустили собак на слїд. До потока дійшли, а далї слїд пропав. Знав утїкач, як змилити погоню. Водою побрив, щоби не потрапили.

А коли оттак усюди за ним слїдили, нараз дали знати, що на другім селї горить двір. Підпалено усї будинки і гумно. — Позбігалася ляшня ратувати пана. Аж дивлять ся, горять обійстя мазурських кольоністів. Заки добігли від двора, уже полумя захопило усьо. Не годні були навіть виратувати коний, худоби.

А другого дня, рано, найшли на придорожнім стовпі прибиту картку: „Підпалив я. Олекса Приймак".

Бісили ся Ляхи, слїдили, допрошували людий. Надармо мучили і грозили. Не довідали ся нїчого, бо нїхто нїчого не знав, нїхто Приймака не видїв нї не чув. — Минуло кілька днїв спокійно і вже всї думали, що Олекса сьвітами подув. — Аж в два тижнї по тім найшли шандарського трупа у ріцї. Під беріг вода винесла. А коли стали розбирати одїж, у затканій фляшцї від води, найшли знова карточку Олекси, що се він убив і трупа кинув у воду.

*

Оттак скитає ся по нинїшний день Приймак по нашім нещаснім краю і чинить свою страшну роботу. Коли люди почують, що підпалено ляцький двір чи обійстє ляцького кольоніста, усї зараз кажуть — „це його відплата". Найдуть трупа ляцького посіпаки — денебудь, кождий знає, що це Приймака пімста.

Ляхи і писати не пишуть про це у ґазетах, бо боять ся, щоби його слїдами другї не пішли.

Якби так кождий Українець платив за свої кривди ляшнї, не осталоби нї одного зайди на нашій земли.

Наша біда у тім, що ми ждемо аж великої купи, щоби до неї пристати. Малим числом або одинцем — ми боїмо ся розпочати борбу.

*

Колий бравий народ упав у отвертім бою, для нього лишає ся еще страшніще оружіє, а власне потайна, підпольна борба. Ірляндія цїлї столїтя боролa ся таким способом. Таким робом добула волю Швайцарія, Німеччина, Сербія, Болгарія, Греція — усї народи, що нинї живуть вільнї.

Заки Хмельницький розбив Польщу у отвертих боях, український народ вже давно перед ним вів завзяту потайну борбу проти зайдів-гнобителів. Не смів тодї лях виставити носа поза мури своїх замків. Кождий польський двір був оборонною твердинею, де рідкими гнїздами трівожно сидїли заволоки, дарма, що під охороною війска. Проте, хоть як богата Україна, ляхів у ній було тільки незначне число. Нї шибеницї, нї палї, нї пекольні тортури, не здавили українського духа. Сотнї гинули у муках, а що раз нові сотнї ставали на бій із наїзниками. Ляцьке лютоване не гасило, а роздмухувало полумя повстаня.

Кілько то раз підносив ся народ під ріжними ватажками. Наливайко, Лобода, Остряниця, Гуня, — десятки ріжних імен, значать цїлий ряд неудачних спроб, щоби добути волю.

Та замість знеохотити ся тими невдачами, кожде слїдуюче повстанє набирало більше сили. З Придніпровя воно засягло аж Галичину, де на нашім Підгірю вибухло у грізне повстанє під Височаном. Тисячі галицьких повстанців сформували відділ Левенців, які прилучили ся до Богдана Хмельницького, щоби укупі з цїлою Україною вибороти свободу.

Найлучша дипльоматія не придасть ся на нїщо, коли народ йме сидїти тихо. Український народ не сьміє дати спокійно засидїти ся нї Ляхам нї Москалям на своїй земли. А коли це розуміють наші братя над Днїпром і безвпинно борють ся з Московщиною, не слїд Галичанам погибати покірно під ляцьким ярмом.

Н.

ЯРОСЛАВ ВЕСОЛОВСЬКИЙ.

(Спомин).

Дня 21. червня с. р. минула четверта річниця смерти Ярослава Весоловського.

Володимир Темницький помістив в календарі „Просвіти" на 1918 рік довший спомин про покійного, з якого подаємо тут деякі виїмки:

„Пригадую собі, як нині, хоч се ділялося перед 22 роками, в червні 1895 року — ми були тоді в IV ґімназійній клясі. Ярослав Весоловський прийшов до мене і ми оба вибралися на соціялістичне віче, що відбувалося в деревляному павільоні міського городу в Коломиї. Наша розмова по дорозі чомусь зійшла на се, чим хто з нас хотівби бути? Ми доходили тоді якраз до рога Гетьманської вулиці. На мій запит Ярослав не відповів словами, а тільки витягнув зпід пахи якийсь зшиток і виконав на ньому рух скорого писання. Я не зрозумів, що се має значити, і тому він пояснив словами: „Писати до ґазет!"

Уже в IV ґімназійній клясі, в 14 році життя, дозріла була у пок. Яр. Весоловського думка — стати ґазетярем-публіцистом!

На початку 1896 р., в V ґімн. клясі ми розсталися: я перенісся до золочевської ґімназії, Весоловський лишився в Коломиї. Потому стрінулися ми аж тоді, як уже оба були „ґазетярами": він редоктором „Поступу" в Коломиї, я співробітником „Дѣла" у Львові. І від тої пори аж до останніх хвилин життя Ярослав Весоловський служив своїй суспільности без перерви, як публіцист.

Ніколи не трактував своєї публіцистичної роботи як фаховий заробіток, а все, як жрецьку службу ідеї: як націоналіст бажав усе служити національній ідеї, не звертаючи особливої уваги на партійні рамки. З сеї причини можнаби покійного назвати всеукраїнцем, а до сеї назви мав ще і другий титул — а то великий інтерес і широке обізнання з всеукраїнським життєм, з його як зверхною так і внутрішною цілістю. Під зверхною розумію, де і серед яких обставин український нарід живе, під внутрішною духове життє народу. Не було між сучасниками другого, щоби знав тільки і так подрібно про життє буттє Українців в Америці, Босні, Угорщині, Росії. Своїм знанием покійний обіймав цілість українського народу і інтересувався з однаковою цікавістю всіми подробицями культурного, суспільного і політичного життя, чи відносилося се до Українців в Америці, чи до оселенців в Босні, чи до угорських Руснаків, чи до галицьких Русинів, чи до російських Малоросів.

В громадському життю ціхувала його солідність, щире почуттє для правди і отвертість у вислові думок. І тому нераз прикро слухалося його слів тим деяким, що привикли бігати заячими стежками і тим, що як крикливі перекупки захвалюють свій рдантивий крам, і тим, що зза плота метають камінням і що каламутять воду, щоби собі наловити риби. Але такий був він тільки в громадському життю; в товариському все обертав в жарти, навіть злобні замітки мережав квітками правдивого гумору, тому сам щиро сміявся і щирий сміх сіяв довкола себе ,навіть хтось діткнений мусів сміятися, забував свою хвилеву особисту прикрість і попадав у загальний веселий настрій. Тому, де був Ярослав в товаристві, там була веселість. Через се користувався в товаристві особливими правами: йому було богато вільно, чого иншим не вільно, богато такого уходило йому, що в инших устах булоби причиною поважного гніву. Своєю жартобливістю, щирим гумором,невичерпаним засобом удатних дотепів зеднував собі всіх довкруги себе, всі любили його і шукали його товариства. І він так само любив людей, товариство, веселий, свобідний настрій. По денній праці вечерами перебігав з льокалю до льокалю, де знав, що стрітить своїх людей. І як звичайно люде живуть відокремленими гуртками і кождий чурток творить для себе замкнене колісце, він жив з усіми гуртками і кождий гурток витав його радо між собою.

Найбільше труду давав своїй радикальній партії — працював в редакції радикального часопису, в управі партії, в „Січовім Союзі", в „Січах" і читальнях, львівських і провінціональних, але разом з тим брав живу участь в працях Головного Виділу тов. „Просвіта'," був заступником голови тов. Котляревського, уладжував аматорські вистави, сам виступав як актор-аматор на сцені, промовляв на політичних вічах на провінції і у Львові, а безпосередно перед війною готовила його радикальна партія на посольського кандидата до сойму.

Широкий життевий розмах, невичерпана енерґія, незвичайна рухливість і ума і тіла, богацтво помислів, свіжість ініціятиви, се прикмети, що на кождім полі громадянської діяльности робили його участь бажаною і пошукуваною. А він, хоч ніколи не визначався сильним здоровлям, не дорожився, не відтягався, не спихав праці на других.

Знаменито умів приноровлюватися до обставин, все, як кажеться, найщовся в точці, тому, де довелося йому бути, ніколи не стояв на боці відчужений — скоро запізнався з відносинами, з людьми, зеднував собі людей і небавком на новому місці був вже ніби дома.

Такий був Ярослав Весоловський як громадянин і політичний діяч. Щоби як слід оцінити його роботу, її придатність та хосенність, треба було зблизька дивитися і разом з ним брати участь, приглядатися як для нього усім була справа, як не оглядався, хто за, а хто проти, але де слушність, де правда, де інтерес поступу, демократії, вільної думки, свобідного діла — все ставлявся саме по тому боці і ставлявся не частиною і колибаючися, але цілий і твердою ногою.

А в товариському життю любив забавлятися і забавити других, говорив богато і голосно та все мав щось смішного, щось веселого сказати. Любив життє і хотів черпати з нього повною пригорщею, любуватися його красою, впиватися його чарами! Шукав товариства і в його товаристві проминали непомітно за чаркою і свобідною промовою цілі години — нераз щойно зі сходом сонця вертался домів, але вже в перших годинах робучого дня він був на свойому місці, при своїй роботі".

*

На віденському центральному цвинтарі спочивають тлінні останки Весоловського. Могила занедбана і запущена, без памятника. На ту ціль минулого року почала наша суспільність збирати жертви на книжочку Земельного Банку число 4000 (тамтого року зібрано всего 160 корон!).

Крім того, щоби пошанувати його память, порішили товариші і приятелі покійного збирати на фонд українських журналістів і письменників його імени на книжочку „Дністра" ч. 10.500 (тамтого року зібрано 1328 кор. 36 сот.!).

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

PITTSBURGH, PA.

Укр. гр. кат. парохія св. Ів. Хрест. на Савт Сайд в Пітсбурґ, Па. устроює **ВЕЛИКИЙ ПІКНІК в неділю, дня 24. липня 1921 р.** в Glenwood на фармі. Орхестра першої кляси. Початок о годині 1-шій пополудни. Вступ 25 цнт. від особи. 66i68

Як їхати: Брати кару No. 56, 55 57 і злізьте зараз коло кар шапи.

Українці! Хто хоче забавитися і провести вільний час на свіжім та здоровім воздусі, то тепер є нагода.

Комітет.

DETROIT, MICH.

Заходом **Спів. тов. Бояна,** відограється **в неділю, дня 24. липня 1921 р.,** в парохіяльній гали при Кліперт Евеню прекрасне представленнє **ДІВОЧІ МРІЇ,** траґі-комедія в 5 діях а в 6 відслонах, зі співами і танцями Семена Ковбеля. Режісер: Василь Запотічний. Діріґент: Андрей Стисловський. Вступ звичайний. Початок о годині 7.30 вечером. Ся штука ґрається перший раз в Дітройт, тому проситься всіх прийти на се гарне представленнє як з Дітройт так і з околиці. 66-68

КОМІТЕТ.

MOTHERS WITH BABIES SHOULD BE ON THEIR GUARD AGAINST SUMMER COMPLAINTS — HOW TO TAKE THE PROPER CARE OF YOUR INFANT

Physicians in general are agreed that a clean, healthy baby, clean, wholesome food, proper methods of feeding, and clean surroundings are the best means of protection against summer complaint. The acute intestinal diseases of summer, with their large infant mortality, offer one of the largest fields for an active life-saving campaign. It is the duty of every mother to begin at once by taking such precautions as will prevent this much dreaded sickness.

Those mothers who have nature's food for their infants are fortunate, because there is no better food than breast milk, but many times mothers are careless in choosing their diet, which often disturbs the baby's digestion and causes serious bowel trouble. So it is just as important for nursing mothers to exercise the greatest care in eating proper foods and to observe all rules for cleanliness, as it is important for those mothers who feed their babies from the bottle to select a safe food that will properly nourish their child.

An attack of vomiting or diarrhea, or even a green, undigested bowel movement occurring in an infant under eighteen months of age during hot weather is to be looked upon as a serious matter requiring propt attention.

With bottle-fed babies the greatest danger lies in an unclean milk supply, and carelesss methods in preparing the feedings. Clean milk is vitally essential, and it must be kept clean in order to insure the best results. All utensils, bottles, spoons, nipples, etc., used in preparing the mixtures must be sterilized in boiling water before using. All water used in diluting the food, or to be given plain as a drink, must be boiled and then cooled to feeding temperature. It is safer to boil a fresh supply each day.

During the heat of the day dress the baby as lightly as possible and give a sponge bath two or three times daily in water that is just a little cooler than the body. Keep the baby out of the sun. Keep flies and mosquitos away from him and his food.

An infant's food should never be changed during hot weather unless it is absolutely necessary. During the extreme heat of the day it is safer to give a little less foond than the baby usually takes in cooler weather. Give absolutely nothing but plain boiled mater (cooled but not iced) and the regular diet. Other food, gravies, etc., should not be given to children under twelve months of age, especially during hot weather. At the third or fourth month the baby should have one teaspoonful of strained orange juice diluted with equal parts parts of plain boiled water, once daily before feeding time, gradually increasing his amount until the baby is getting the strained juice of half an orange, undiluted, once daily before feeding time.

Very often fresh milk is hard to obtain, or there is no ice to keep it sweet, and it is well to know that condensed milk is a perfectly safe milk supply for infant feeding. It has all of the bone and muscle making material, and it is free from the harmful bacteria. Borden's Eagle Brand Condensed Milk is made from full cream, pure fresh milk from healthy cows only. This milk is more nearly like mother's milk than any other kind, because it is so easily digested and assimilated. It is very easily prepared by simply adding plain boiled water. The pure sugar in condensed milk keeps it sweet and clean for some time after opening the can. Always cover the opened can tightly and keep in a clean, cool place. Remember that clean, wholesome food, clean water, clean surroundings, clean and careful methods in preparing food, and precautions against over or improper feeding, are the safest means to protect your baby from summer complaint.

Don't wait until tomorrow—commence right now—summer is here. If your baby gets sick with diarrhea, vomiting, or has frequent attacks of indigestion, you should consult your physician at once.

For infant feeding direction in foreign languages, write Baby Welfare Department, The Borden Building, 350 Madison avenue, New York.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 347, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 24. липня, в гали церковній при Сентер Кров Род. На порядку нарад є піврічний звіт урядників і сконтрольованнє книжок товариських. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — С. Чопик, предс.; Й. Годяк, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє, що мітінґ відбудеться в неділю, 24. липня, зараз по Службі Божій під ч. 109 улиця 7-ма і Карсон. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти скорійше, бо того дня буде парафіяльний пікнік. —В. Древня, предс.; С. Войтович, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 47, повідомляє, що мітінґ відбудеться о 7-мій годині вечером в пятницю, 22. липня, в гали церковній під ч. 621-623 Скат стр. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів явитись на тім мітінґу, бо неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Т. Стасюк, предс.; Ф. Барсук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться о годині 7.30 вечером в четвер, 21. липня, в гали церковній під ч. 303 Гудсон Аве. На порядку нарад буде піврічний звіт, як також инші справи. Кождий місцевий член має безусловно явитися на той мітінґ, а позамісцеві члени мають прислати свої належитости. Неявившийся член або урядник заплатить кару після статута братства. — Н. Паснак, предс.; К. Шевчук, секр.

СМІШНЕ.

В школі.

Учителька хоче наглядно представити кару, що постигла вавилонського царя Навуходоносора, і каже:

— Він пять літ пасся на траві як корова...

Малий Івась перебиває:

— А чи він прошу, прошу пані навчительки, давав також молоко?

—o—

Парох: Алеж, Петре, як можна було так впитися на похороні своєї жінки?

Селянин: Прошу єгомостя, як я не впюся, то ніяк не можу плакати...

—o—

Мале але мудре.

Мама: Алеж Миросю, вже третий раз тобі повтаряю історію сотворення світа, а ти ще не вмієш!

Синок: Та нехай мама не гніваються, бо й сам Пан Біг потребував до того аж шість днів...

—o—

Судія: Длячого ви крали телеграфічний дріт?

Обжалуваний: Я чув, що тепер люде вже вміють телеграфувати без дроту, то я хотів їм улекшити роботу.

—o—

Почтар: Як то, надаєте лист до сина неоплачений?

Селянка: Пане комісар, мій Микола така поцтива дитина, що й неоплачений від мами прийме.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в ґазетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів завсе відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

Пошукую посади **ДЯКОУЧИТЕЛЯ.** Знаю провадити хор, учити діти і уладжувати представлення. Посаду можу обняти в серпни. Зголошення прошу, слати на адресу: DIAKOUCZYTEL, NO. 2, c|o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 65-66

Пошукую своїх кревних **ВАСИЛЯ ПАЛАМАРЧУКА;** жени його з дому Демчук з Грушки, пов. Тлумач, Гал. Мають перебувати в Арґентині. Зволять зголоситись до: KAROL SLOWIK, 52 Center St., Clifton, N. J., North America. 66-67

ПОТРІБНО нам около 200 людий до роботи при рухомих образках. Хто хоче дістати ту роботу, най зголоситься під ч. 511 E. 12th St., около 6-ої год. вечером, рум 16, L. G. KUKLEWSKI, New York, N. Y. 66-68

Пошукую **КІНДРАТА і МИКОЛИ ҐУРА,** з села Гнилиці, повіт Збараж, Галичина. Маю лист від їх сестри Мотри Ґура. Хтоби знав їх адреси, прошу голоситись на мою адресу: REV. JOHN PALEY, P. O. Box 236, Colchester, Conn. 65-67

ХТОБИ знав з Українців майнерів місце, де потрібно коваля, або гелпра, прошу повідомити мене: JOHN BAGAN, 3191 Davis St., Youngstown, Ohio. 65-67

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з добрим теноровим голосом глядає посади. Уміє провадити і виучити хор. Також добре учить діти, уряджує театральні представлення і концерти і все те, що входить в обсяг дякоучительський. Ласкаві зголошення слати на адресу: DIAKOUCZYTEL, c|o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 65-67

НА ПРОДАЖ 3 АКРОВА ФАРМА. Новий дім на 6 кімнат, стайня, 1 корова, 40 курий, поле засіяне і оброблене, всі знаряди рільничі і ціле умебльованнє. Продаю з причини виїзду до краю. Голоситись на адресу: B. PTASHNYK, R. F. D. 4, Box 99, New Brunswick, N. J. 66

Пошукую свого швагра **МИКОЛУ СМАНКО,** родом з Галичини і його жену а мою сестру Марію Ганчар, з Орлова, Шариської столиці. Вони перебували в Нюбурґ, Н. Дж., 128 Mill St., тому 7 років. Сманко мав бути членом У. Н. Союза. Прошу швагра і всіх, котрі його знають, щоб помогли мені і донесли чи моя сестра ще жиє. Моя адреса: MIKE HONCZAR, 324 Wall St., Elizabethport, N. J. 66-67